

Сиводєд Іван Сергійович

кандидат юридичних наук, докторант,
доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності
Інституту права ім. Князя Володимира Великого МАУП,
начальник відділу Спеціалізованої прокуратури
у військовій та оборонній сфері
Офісу Генерального прокурора України

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ГЛОРИФІКАЦІЇ ЯК
ВИПРАВДОВУВАННЯ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ В
ПОРЯДКУ СТ.436-2 КК УКРАЇНИ**

Закон від 3 березня 2022 р. №2110-ІХ набрав чинності 16 березня 2022 р. доповнивши ст.436-2 КК України певними новелами щодо вчинення правопорушень під час воєнного стану [1,2].

Законом, зокрема, Розділ XX Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК) доповнено статтею 436-2 «Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників», в якій визначено такі десять форм злочину: 1) представлення збройної агресії РФ проти України як внутрішнього громадянського конфлікту; 2) вчинене в будь-який інший спосіб виправдовування збройної агресії РФ проти України, розпочатої у 2014 році; 3) визнання правомірною цієї агресії; 4) заперечення зазначеної агресії; 5) виправдовування тимчасової окупації частини території України; 6) визнання правомірною цієї окупації; 7) заперечення зазначеної окупації; 8) глорифікація: а) осіб, які здійснювали збройну агресію РФ проти України, розпочату у 2014 році; б) представників збройних формувань РФ; в) представників іррегулярних незаконних збройних формувань; г) представників озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих РФ; д) представників окупаційної адміністрації РФ, яку

складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України; ж) представників підконтрольних РФ самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України;

9) виготовлення та наступне поширення матеріалів, у яких міститься виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України чи тимчасової окупації частини території України, або глорифікація перелічених вище осіб;

10) дії, передбачені частиною 1 або 2 цієї статті, вчинені службовою особою, або повторно, або організованою групою, або з використанням засобів масової інформації [1].

Оскільки закон про кримінальну відповідальність, що встановлює кримінальну протиправність діяння, не має зворотної дії в часі (ч. 2 ст. 5 КК), то не несуть відповідальність за перелічені діяння особи, які вчинили їх до 16 березня 2022 р. Виходячи з положень ст. 8 КК, якщо зазначені діяння вчинені за межами України іноземцем чи особою без громадянства, що не проживає постійно в Україні, відповідальність за них настає лише якщо такі діяння були вчинені службовою особою, або повторно, або організованою групою, або з використанням засобів масової інформації (ч. 3 ст. 436-2 КК).

Крім цього законодавцем визначені певні значення деяких термінів, застосованих у ст. 436-2 КК: 1) *виправдовування* – доведення нібито своєї правоти; 2) *визнання правомірною* – доведення, ніби агресія чи окупація спирається на право; 3) *заперечення* – заявлення про свою незгоду з тим, ніби агресія (окупація) має місце; 4) *глорифікація* – схвалення, звеличення; 5) *виготовлення, поширення матеріалів* – створення та подальше розповсюдження примірників відповідної інформаційної продукції. Причому йдеться про поєднання двох дій (кома замінює «та», але не «або»); 6) *збройні формування РФ* – збройні сили, прикордонні війська, війська цивільної оборони, внутрішні війська («росгвардія»), федеральна служба безпеки, служба зовнішньої розвідки, органи державної охорони, військова прокуратура,

військові слідчі органи слідчого комітету РФ, федеральний орган забезпечення мобілізаційної підготовки органів державної влади РФ, військові підрозділи федеральної протипожежної служби, спеціальні формування, створювані у воєнний час (див. ст. 2 закону РФ «Про військовий обов'язок і військову службу» в редакції від 13 грудня 2021 р.); 7) *ірегулярні незаконні збройні формування* – формування осіб-комбатантів, що входять до складу озброєних сил сторони в збройному конфлікті (міжнародному чи внутрішньому), але не належать до її регулярних сил, діють всередині або за межами власної території (Boczek, Boleslaw Adam, “International law: a dictionary”, Scarecrow Press, 2005) [2, 3].

Після прийняття вказаних змін до кримінального кодексу в поліції вже мається більше 20 кримінальних проваджень за ознаками ст. ст.436-2 КК України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції» за № 2110-IX від 03.03.2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#Text> (дата звернення: 14.10.2022)
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341–III. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.10.2022)
3. https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72355 (дата звернення: 14.10.2022)